

ЛІТЕРАТУРА

1. Балет: енциклопедия / Гл. ред. Ю.Н.Григорович. М. : Просвещение, 1981.
2. Ваганова А. Я. Основы классического танца / А. Я. Ваганова. – СПб., 2015.
3. Коваленко А. А. Спортивные танцы в образовательном процессе // Пути развития инновационных физкультурно-спортивных программ для детей и учащейся молодежи в сфере досуга и их роль в патриотическом, духовном и физическом воспитании. – М., 1999. С. 14-17.
4. Юрьева М. Н. Профессионально-творческое становление личности студента-хореографа в вузах культуры и искусств: методология, теория, практика / М. Н. Юрьева. – Тамбов, 2010.

Лаврик Оксана,
студентка I курсу
II (магістерського)
рівня вищої освіти

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **В. В. Бурназова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДІВ ОПТИМІЗАЦІЇ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Актуальність. Характерною ознакою музичного буття сучасного суспільства є стрімке зростання інноваційно-комунікативних технологій, інформаційно-джерельного поля, посилення впливу мас-медіа на художню свідомість, смаки й уподобання молоді, насичення музично-віртуального простору явищами різної художньої якості та досконалості.

Ступінь досліджуваності проблеми. У зв'язку з цим все більшої гостроти набуває виховання у дітей і молоді системи духовних, художніх цінностей, формування їх інтересів та уподобань, розвитку творчої активності, здатності самостійно й критично мислити (Е. Абдуллоєв, Н. Гуральник, А. Козир, Г. Ніколаї, О. Михайличенко, В. Орлов, О. Олексюк, Г. Падалка, В. Федоришин, О. Щолокова, Д. Юник та ін.) Отже, перед майбутнім вчителем музики постає завдання – оволодіти мистецтвом ефективного педагогічного впливу на школярів, бути спроможним стимулювати в них здатність до переживання, творчого й усвідомленого сприйняття музичних вражень, залучати до активної музичної діяльності.

У свою чергу, це потребує оптимізації музично-теоретичної підготовки студентів, як такої, що відіграє суттєву роль у їх всебічній музичній освіченості, закладає базу досягнення успішного засвоєння змісту навчання всього комплексу фахових дисциплін, у підготовці майбутніх фахівців до компетентного виконання властивих вчителю музики функцій і видів діяльності [5].

Мета і методи дослідження. Охарактеризувати методи оптимізації музично-теоретичної підготовки студентів ми намагалися

завдяки критичному та порівняльному аналізу даних з філософської, психологічної, педагогічної, музикознавчої, музично-методичної літератури.

Сутність дослідження. Багатофункціональність і багатогранність професії вчителя музичного мистецтва потребує від фахівця володіння майстерністю лектора-просвітника, хорового диригента, музиканта-виконавця – інструменталіста й вокаліста, педагога-методиста, який здатен навчати школярів слухати музику, розвивати в них музичні здібності, формувати навички співу, в доступній формі викладати основи елементарної музичної грамоти та прививати навички творчого музикування. Ефективність всього розмаїття музично-педагогічних дій вимагає відповідної підготовки студентів, база якої закладається на музично-теоретичних заняттях, забезпечуючи формування широкого комплексу загально-музичних та методичних знань, практичних вмінь, навичок їх творчого застосування в педагогічній практиці (Е. Абдулін, Л. Арчажнікова, А. Козир, Г. Падалка, Г. Побережна, О. Ростовський та ін.) [3]. Велику роль у їх реалізації відіграє добір методів, які мають бути багатоцільовими та спрямовуватись на активізацію мотиваційно-потребової сфери студентів, розвиток їх музичних і творчих здібностей в єдності перцептивної бази, музично-теоретичного, художнього мислення, внутрішніх слухових уявлень, підготовку до різних видів навчально-практичної діяльності; а також залучення до методико-педагогічної апробації набутих знань і вмінь.

Ефективними методами, за яких забезпечується активізація інтересу студентів до музичних занять, вважаємо спонукально-мотиваційні, зокрема – методи переконання (у бесідах і диспутах); створення «ідеального образу» вчителя; ігрові, рефлексивні методи – відстроченого аналізу та самоаналізу із застосуванням мультимедійного супроводу занять; самооцінки й перехресного оцінювання студентами один одного за обумовленими критеріями.

Задля формування рефлексивної свідомості доцільним вважаємо використання мультимедіа-засобів, які дозволяють «розводити за часом» дії студента та його сприйняття й самоаналіз: музикантам добре відомо, що при повторних прослуховуваннях все більш ясними стають недоліки і помилки, невідповідність результату уявному, очікуваному результату, що сприяє формуванню здатності до адекватної самооцінки та пошуку методів і шляхів самовдосконалення.

Важливим у розвитку спеціальних музичних здібностей вважаємо застосування синхронно-асоціативного методу, застосування якого базується на поєднанні й гармонічному розвитку трьох сенсорних: аудіальної, візуальної, кінестетичної та будується на засадах скоординованих дій всіх аналізаторів, соматично-виконавських дій, внутрішніх музично-слухових, зорових уявлень, що значно полегшує їх засвоєння, усвідомлення в узагальнених музично-теоретичних поняттях.

Важливу роль має відігравати, за нашим уявленням, і концентричний метод (за М. Глінкою), застосування якого у процесі музично-теоретичної підготовки вбачаємо у поверненні до раніше засвоєного навчального матеріалу (понятійного, інтонаційного, музично-

практичного) на більш високих стадіях його осягнення та застосування в більш складних формах практичного музикування.

З метою активізації музично-теоретичного мислення, формування музичних понять, усвідомлення взаємозалежності та причинно-наслідувальних зв'язків і закономірностей, доцільним вважаємо цілеспрямоване поєднання дедуктивного та індуктивного методів пізнавальної діяльності, яке має забезпечити утворення у студентів цілісної й систематизованої картини музично-теоретичних понять, а також деталізованих уявлень про кожен засвоюваний елемент.

Досягнення технологічності, передбачуваності й прогнозованості результатів підготовки майбутнього вчителя зумовлює значущість алгоритмізації навчального процесу, його втілення у різних сферах навчальної діяльності, зокрема – у формуванні внутрішніх слухових уявлень, виконавських навичок – від репродуктивної до самостійної та творчо-імпрровізаційної форми опанування начальним матеріалом.

Провідна роль має відводитися і визнаному у сфері музичної освіти методу поетапного засвоєння навчального матеріалу – від репродуктивно-еталонного до самостійно-усвідомленого та імпрровізаційно-творчого застосування, його реалізація стосовно кожного інтонаційного, теоретично усвідомленого елементу.

Надзвичайно ефективними вдається метод включення у фахово-рольові ігри, в яких студенти почергово проводять із однокласниками завдання, подібні тим, які в майбутньому вони можуть використовувати у своїй педагогічній діяльності, наприклад – проводити розспівування, грати акомпанемент до мелодії, яку співають інші студенти, визначати інтонаційні помилки.

У розвитку творчих здібностей важливим стає метод включення студентів у ансамблеві форми музикування, наприклад – створення ритмового супроводу до мелодії, яку сольфеджують інші студенти, імпрровізацію акомпанементу на задану акордову послідовність одним студентом та мелодії іншим студентом тощо.

Сприяння актуалізації фахової компетентності майбутнього фахівця у тих компонентах, які забезпечуються змістом музично-теоретичної освіти, потребує синтезу всіх набутих знань, навичок і вмінь, їх утілення в аналітико-інтерпретаційних, вербальних формах та цілісно-творчих формах музикування. Такими формами мають слугувати розробка студентами педагогічно спрямованих анотацій до творів з шкільної програми, їх захист-презентація, рольові ігри методико-практичного спрямування, зокрема – самостійне проведення студентами ладових, багатоголосних ритмових вправ, диктант-запис шкільних пісень, їх вокальне аранжування й інструментальна обробка, транспонування, створення ритмових партитур, створення наочних посібників, музично-теоретичних кросвордів. Доцільним є включення студентів у ігрові методи, як-от: гра-змагання (наприклад – теоретична «розминка» – на перевірку міцності та мобільності теоретичних знань і вмінь стосовно будови певних інтервалів, акордів, тональностей, дидактичних ігор, спрямованих на формування фахової компетентності студентів; рольові ігри у «вчителя й учнів» у впровадженні ритмових, ладових вправ; гра-моделювання

інтонаційних особливостей мелодії в наочних та рухових формах їх аналогового відтворення.

Методи, побудовані на застосуванні сучасних інформаційно-комунікативних засобів уможливають вдосконалення навичок самоорганізації студентів за рахунок оволодіння принципами створення портфоліо, бази інформаційних даних і посилань на музичні приклади, комплекту аудіо- та відеозаписів задля самостійного здійснення слухового аналізу, тренажу мелодичної імпровізацій, застосовування інноваційних методик у процесі педагогічної практики (робота з інтерактивною дошкою, використання нотографічних, інформаційно-звукових приладь, медіа-супровід уроку, розробка навчальних презентацій) [2; 3; 4].

Основні висновки. Отже, у основу обґрунтування комплексу методів покладено уточнення функцій, властивих вчителю музики, а саме – педагогічно-просвітницької, музично-розвивальної, виконавсько-презентаційної, виконавсько-формульованої, освітньо-теоретичної. Побудований на зазначених методах навчальний процес має сприяти розкриттю потенційних можливостей, самореалізації на всіх фахово-навчальних дисциплінах, досягненню успіху й конкурентоспроможності в майбутній фаховій діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агажанов А. П. Об абсолютной и релятивной системах курса сольфеджио / А. Агажанов // Воспитание музыкального слуха. – М.: Музыка, 1977. – С. 78-85.
2. Бордюк О. М. Використання комп'ютерних технологій у сучасній мистецькій освіті / О. М. Бордюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. Сер. 14: Теорія і методика мистецької освіти. – К.: НПУ, 2009. – Вип. 7 (12). – С. 75 – 79
3. Побережна Г. І. Проблеми інтегрованого викладання музично-теоретичних дисциплін у педвузах / Г.І. Побережна, Т.В. Щериця // Вісн. Житомир. Держ. Ун-ту ім. І. Франка. – 2005. – № 21. – С. 16-18. Побережна Г. І., Щериця Т. В. Загальна теорія музики / Г. І. Побережна, Т. В. Щериця. – К : Вища школа, 2004. – 303 с.
4. Тягнибедина О. С. Дедуктивный и индуктивный методы познания. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rusnauka.com/ONG/Philosophia/6.tjagnibedina.%20tezisy.doc.htm>
5. Щериця Т. Музично-теоретична підготовка вчителів музики. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/pspo/2006_12_2/doc_pdf/Schericya_st.pdf